

Nejvyšší státní zastupitelství seznámilo poslance ústavně-právního výboru s fakty o činnosti veřejné žaloby

16.3.2023 - Petr Malý | Nejvyšší státní zastupitelství

Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ) navštívili během své pracovní cesty do Brna členové ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Vzhledem ke zvýšenému zájmu zákonodárců o činnost státního zastupitelství v poslední době se nejvyšší státní zástupce Igor Stríž rozhodl hostům přiblížit základní fakta o fungování veřejné žaloby.

Vysvětlil mimo jiné, že situace, kdy nadřízené státní zastupitelství zruší usnesení o zahájení trestního stíhání například pro nedostatek v dané chvíli shromážděných důkazů, je standardním rysem trestního procesu a uplatněním práv obviněného. Takové rozhodnutí neznamená zproštění viny dotyčné osoby, pouze vrací přípravné řízení o jeden procesní krok zpět do tzv. fáze prověřování, kdy mohou být opatřovány další důkazy. Stále však platí, že s tímto opravným prostředkem uspěje jen malý zlomek obviněných. **V loňském roce bylo zahájeno trestní stíhání proti 30 512 fyzickým osobám, z toho usnesení o zahájení trestního stíhání bylo zrušeno u 1 102 osob, tedy u 3,6 % z celkového počtu stíhaných.**

O dlouhodobě kvalitní práci státních zástupců v celkovém měřítku svědčí i údaj týkající se podílu soudem zproštěných věcí, který poslední čtyři roky pohybuje pod hranicí 5 % (v poměru k počtu v daném roce podaných obžalob). V loňském roce činil tento podíl **4,3 %**. Naprostá většina obžalob podaných státními zástupci tedy vyústí v odsuzující rozhodnutí soudu.

Vedení NSZ představilo poslancům také trendy, které začínají měnit podobu trestní justice – **stoupající počet dohod o vině a trestu**, které urychlují a zefektivňují trestní řízení a ulevují soudům. V roce 2023 státní zástupci už během přípravného řízení navrhli **632** takových dohod.

Rok od roku **stoupá také podíl ukládaných peněžitých trestů**, které jsou v řadě případů alternativou trestu odnětí svobody a pomáhají tak v dlouhodobém horizontu řešit problém přeplněných věznic. Ještě v roce 2015 byl podíl těchto sankcí (ve vztahu k počtu odsouzených) 5,9 %. Společnou iniciativou Nejvyššího státního zastupitelství a Nejvyššího soudu, které zacílily pozornost na tento druh trestu a uspořádaly sérii vzdělávacích seminářů pro státní zástupce i soudce, se podařilo dosáhnout stále četnějšího ukládání této sankce. **V roce 2022 se peněžitý trest dotkl u více než čtvrtiny všech odsouzených osob (26,3 %).**

S tím souvisí i prostředky získané v rámci trestního řízení, které míří na uspokojení majetkových nároků poškozených a obětí trestné činnosti, případně se převádějí do příjmové části státního rozpočtu. V loňském roce bylo na speciální účet Ministerstva spravedlnosti připsáno **478 milionů korun**. V české trestní praxi se za poslední dekádu etablovala i **trestní odpovědnost právnických osob**. Trestní stíhání se ročně dotkne několika set obchodních a jiných společností. Nejčastější uloženou sankcí je peněžitý trest. O nejprísnejším potrestání, tedy zrušení samotné právnické osoby rozhodly loni soudy celkem ve 29 případech.

I tyto aktuální údaje prezentovalo Nejvyšší státní zastupitelství poslancům ústavně-právního výboru a prostřednictvím této tiskové zprávy také veřejnosti. Podrobnější statistická a analytická data týkající se agendy všech složek státního zastupitelství i trendů v kriminalitě zpracovává NSZ do připravované **Zprávy o činnosti státního zastupitelství** za uplynulý rok, kterou po jejím dokončení

předloží ministru spravedlnosti a jako každý rok také zveřejní na webových stránkách.

<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupitelstvi-seznamilo-poslance-ustavne-pravniho-vyboru-s-fakty-o-cinnosti-verejne-zaloby>